

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

§. III. Definitio Sacramenti strictè dicti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

16. In stabis iterum: Non satis excluduntur à ratione Sacramenti sacrificia vetera; quæ omnia alioquin forent dicenda Sacramenta. Item ceremoniarum multarum, varie probabiliter (ut censet *Arriaga d. 1. sect. 2. in fine*) à Christo post resurrectionem per se immediate instituta, & Apostolis tradita, ac perpetuo in Ecclesia servata, forent alioquin Sacramenta. Resp. nos Sacramenta vetera æquè facile excludere, quàm excludat *Arriaga*; quòd scilicet quæ sacrificia non sint instituta in signa gratiæ, sed præcisè ad protestandum ex parte nostra supremum Dei dominium. Deinde non omnia conferbant sanctitatem legalem. Quæ verò illam conferbant (estò illam contulissent omnia) dicantur merè & concomitanter fuisse Sacramenta; quod inde inconveniens sequitur? Quod autem addit *Arriaga* de ceremoniis per Christum immediate institutis, est nova & mera conjectura; habens hoc etiam inconveniens, quòd non forent illæ mutabile per Ecclesiam: cum tamen præter ea quæ ad substantiam Sacramentorum spectant, cetera subsint dispositioni Ecclesiæ, juxta communissimam Doctrinam, quæ colligitur ex *Trid. sess. 21. c. 2.* Unde Christus per se illas non instituit, sed de instituendis per Ecclesiam Apostolos instruxit. Quòd si verè tales ipsi instituisent, quæ & forent signa divina gratiæ habitualis, & sanctificarent quodammodo, consequenter forent Sacramenta; sed non fuisse dicta seu causativa gratiæ, qualia sunt solùm septem in nova Lege juxta fidem.

§. III.

Definitio Sacramenti strictè dicti.

17. SACRAMENTUM strictè dictum nil est aliud, quàm Sacramentum collativum gratiæ sanctificantis. Quod quidem diversimodè defini solet; videlicet *Signum sensibile gratiæ ad nostram sanctificationem* (subintellige, efficiendam) *divinè institutum*. Vel (ut definit *Catechismus Romanus Tit. de Sacram. in genere*) *Res sensibus subjecta, quæ ex Dei institutione sanctitatis & justitiæ, tum significanda, tum efficienda vim habet*. Quæ definitiones etiam possent accommodari Sacramentis latè dictis; sanctitatem scilicet & sanctificationem sumendo generatim. Aliter & satis clarè defini potest: *Signum sensibile institutum à Deo ad conferendum infallibiliter ex opere operato gratiam sanctificantem homini suscipienti non indisposito*. Ita serè *Poncius dist. 41. q. 1. n. 3.*

18. Denique *Scotus 4. d. 1. q. 2. n. 9.* aliam assignat definitionem, in qua magis explicatur effectus, finis & subjectum Sacramenti; nempe, *Signum sensibile gratiam vel effectum Dei gratuitum ex institutione divina efficaciter significans, ordinatum ad salutem hominis viatoris*. Quæ definitione explicatà, ceteræ quoque

sufficienter declaratæ manebunt.

Dicitur *signum sensibile*. Sufficit autem, ut absolute secundum aliquid sit per se sensibile, & per illud ipsum reliqua fiant quodammodo sensibilia. Unde quædam partes aliquorum Sacramentorum, non sunt per se & immediate sensibiles; ut contritio, quæ est pars Sacramenti poenitentiae, & proditur per externam confessionem. Et consensus mutuus, qui est pars Sacramenti matrimonii, & proditur per signum consensus expressivum. Sic denique in Eucharistia corpus Christi fit sensibile per species & verba.

Ceterum etsi Deus absolute potuisset instituire sensibilia & merè spiritualia gratiæ signa (quæ non forent Sacramenta juxta præsentem acceptionem, sive ejusdem rationis cum præsentibus, etsi juxta aliam vocis institutionem aut acceptionem Sacramenta dici possent) congruenter tamen pro hominibus sensibilibus sensibilia instituit: nam (ut pulchrè ait *Chrysost. Hom. 83. in Matth.*) *Si in corporeus esses, nuda ipsa dona tradidisset tibi: quoniam verò corpori conjuncta est anima tua, in sensibilibus intelligenda tibi traduntur*. Deinde non nisi per signa sensibilia possunt homines congregari & uniri in unum corpus Ecclesiæ visibilis, ac ab aliis discerni; ut rectè *Aug. l. 19. contra Faustum c. 11.* & alibi. Denique si intelligibilia tantum media salutis nobis fuissent data, non potuissent per homines applicari, & consequenter non fuisset subordinatio inter homines quoad participationem mediourum salutis; ex qua tamen subordinatione multum fovetur humilitas & charitas inter membra ejusdem corporis Ecclesiæ, dum videlicet pastores, aliæque Ecclesiasticæ personæ exercent officium charitatis administrando, & subditi humilitatis petendo. Plures congruentiæ videri possunt in *Catechismo Romano*, & apud alios.

Additur in definitione *gratiam*, intellige habitualem seu sanctificantem. Secundariò tamen & minus principaliter possent etiam comprehendi gratia actualis, quam Sacramenta ultra habitualement quoque conferunt; ut postea patebit.

Dicitur insuper, *veleffectum Dei gratuitum*, intellige, accumulativè, q. d. vel etiam effectum gratuitum, eumque non quemlibet, sed talem, qui etsi secundum se non sit gratia actualis vel habitualis, confertur tamen à Deo ad gratiam suscipienti vel alteri conciliandam; prout est character sacramentalis. Similiter Sacramentum Eucharistiæ cum sit aliquid permanens, non significat proximè & primariò gratiam, quæ tantum in illius usu seu sumptione confertur; sed corpus & sanguinem Christi: quæ tamen possunt quoque intelligi nomine gratiæ, non quidem accidentaliter, sed substantialiter.

Qualiter sacramentum debeat esse sensibile.

19. Et quare.

20.

21.
Sacramenta
sunt signa
ex instituto.

Habent ta-
men quam-
dam appo-
sitam pro-
portionem
cum signifi-
catis suis.

Explicatur
locus Augu-
stini.

22.
Sunt signa
practica.

Postrema
particula
denotat fi-
nem Sacra-
mentorum
& subjectū

23.
Excluditur
Martyrium
à ratione
Sacramenti.

Sacrificium
novæ Legis

Additur ex institutione divina: Sacramenta enim sunt signa divinitus tradita, non humanitus inventa, neque etiam sunt signa naturalia: cum nihil sensibile possit ex natura rei esse signum efficax gratiæ: quæ enim est ex natura rei connexio aquæ aut verborum seu vocum ad gratiam sanctificantem? Quàmvis Sacramenta habeant de facto appositam quandam proportionem ad significandos effectus sacramentales. Sic ablutio sive baptizatio corporalis apta est ad significandam abluionem animæ in Sacramento baptismi; species panis & vini ad significandum spirituale alimentum animæ in Eucharistia &c. Et hoc putat Suarez disp. 1. sect. 3. intendere Augustinum Ep. 23. ad Bonifacium ubi ait: *Sacramenta quamdam similitudinem habent earum rerum, quarum sunt Sacramenta; quam si non haberent, omnino Sacramenta non essent.* Quod ut subsistat, intelligi consequenter deberet, de congruo, quia nimirum congruè non instituerit Christus Sacramenta, nisi simul aliquam antecedentem proportionem haberent; sine qua proinde Sacramenta non essent, utpote aliàs non instituenda. Alioquin intelligi deberet Augustinus (ut eum explicat Coninck q. 60. a. 2. dub. 2. & revera aptius explicatur) de similitudine consequenti; quia nimirum per institutionem (quæ absque alia prævia similitudine sufficit) accipiunt vim repræsentandi, quâ deficiente signa atque adeò Sacramenta non essent.

Dicitur etiam efficaciter significans, quo indicatur Sacramentum esse signum practicum, quod non solum significat, sed etiam significando causat suum significatum, idque ex opere operato, ut loquuntur omnes Theologi, sive ex vi signi extrinseci citra meritum operantis. Unde Baptismus v. g. etiam malo fine collatus confert gratiam, tum adultis, tum parvulis; utique vi suâ, & non ex opere aut merito operantis. Per hoc proinde excluduntur à Definitione opera meritoria.

Denique dicitur ordinatum ad salutem hominis viatoris, ut significetur tum finis, tum subjectum seu quinam sint capaces Sacramentorum; ii nimirum, qui necdum in termino constituti possunt gratiam accipere, acceptam augere, vel perditam recuperare.

A definitione Sacramenti primò excluditur martyrium; quod licet gratiam practicè significet, tamen inferri vetitum est: Sacramentum autem debet esse signum à Deo in illum finem institutum, sive iustum conferri, ut sanctitatem causet. Quare definitio loquitur de institutione seu voluntate, quâ Deus ordinavit signum simul cum ipso usu; qualiter non ordinavit usum seu actionem martyrii.

Secundò solet excludi sacrificium, scilicet sumptum sub formali ratione sacrificii,

nam quatenus tale non est institutum ad significandam aut conferendam sanctitatem, sed ut sic tantum ordinatur ad significandam divinam excellentiam & nostram submissionem per immutationem hostiæ sive cultus qui Deo in sacrificio exhibetur. Quàmvis in sacrificio possit materialiter simul concurrere ratio Sacramenti; ut videre est in sacrificio novæ Legis, cujus hostia est verum Sacramentum sui sumptione nos sanctificant. Immo non sola hostia seu victima, sed ipsum quoque sacrificium novæ Legis videtur concomitanter posse dici Sacramentum; transiens scilicet, & completè idem cum Eucharistia: nam consecratio significat practicè corpus & sanguinem Christi, & remotè saltem gratiam sanctificantem. Addunt Aliqui etiam sumptionem hostiæ (quæ fit à sacerdote, & est pars, sive essentialis, sive saltem integralis sacrificii) significare practicè & immediate gratiam. Alii tamen censent esse meram applicationem causæ sanctificantis. Quidquid dicatur (de quo postea) manet hoc saltem, quòd censetur idem Sacramentum cum hostia quæ sumitur.

Tertiò excluditur lotio pedum: etsi enim late loquendo à Cypriano, Ambrosio & Bernardo vocetur Sacramentum: in rigore tamen non est, utpote non instituta à Christo ad sanctificandum ex opere operato; sed partim ad præbendum humilitatis exemplum, in similibus occasionibus à discipulis imitandum, adhibita, per quam ex opere operantis condiscere potest ad purgationem venialium peccatorum: partim etiam adhibita ad designandum, quantâ animi puritate ad Sacramentum Eucharistiæ oporteat accedere. Quod autem Christus Joan. 13. dixit Petro: *Si non laveris te, non habebis partem meam;* solum indicat mandatum ad voluntatem Christi, nolentis alioquin Petrum ad communicationem sui corporis aut etiam regni admittere: non quòd humilis Petri recusatio præcedens meruisset tantam penam, sed pertinax contra voluntatem Christi reluctatio meruisset illam, si perstitisset.

Quartò excluduntur sacramentalia & ceremoniæ Ecclesiasticæ; tum quia sunt ab Ecclesia, non à Deo immediate instituta; à quo tamen Sacramenta institui debent: tum quia non conferunt gratiam ex opere operato. Quàmvis prima tonsura, benedictio Abbatis, absolutio à censura, & similia sacramentalia conferre videantur sanctitatem aliquam externam & velut legalem, quæ statui Sacramentorum novæ Legis non est proportionata. Usus etiam aquæ benedictæ per se non operatur remissionem venialium peccatorum ex opere operato; prout nec ad illum effectum ordinatur, ut ex ejus benedictione potest intelligi: sed propter Ecclesiæ preces, quæ adhibentur, valet in primis ad compressionem dæmonum & tempora-